

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1988
JÚLIUS

MEGAY LÁSZLÓ

Házkutatás

Szereplők:

MAGDA
ISTVÁN
LÁNY
SZEMÜVEGES FÉRFI
BAJSZOS FÉRFI

I. RÉSZ

*Mai, középkorú értelmiségi házaspár szobája. Innen-
onnan örökölt, kissé avított régebbi bútorok, barkácsolt
polcok és néhány új berendezési tárgy — mindennek
azonban többé-kevésbé kellemes hangulata van. A szin-
pad mélyén az előszobába nyíló ajtó, balról egy másik
a fürdőszobáé. Nem feltűnő, de észrevehető rendetlen-
ség, pontosabban a szűk hely okozta összevisszaság. Jobb-
oldalt íróasztal, vele átellenben sarokpad vagy hasonló,
hozzá asztal, ülőbútorok és egy fekhely. A fontos csak
az, hogy a játékhoz elég tér maradjon, ugyanakkor bi-
zonyos esetekben a bútorok közt való közlekedés kissé
körülményes legyen. Itt gyakran előfordul, hogy az em-
ber valamit nem talál, máskor félre kell tenni ezt vagy
azt, hogy leülhessünk.*

*István, reggelizik. Negyven körüli férfi, aki néha na-
gyon fiatalosnak, másszor törődöttnek látszik. Felesége,
Magda a nyitott ajtajú fürdőszobában induláshoz ké-
szülődik. Olykor bentről szól ki, másszor a szobában
szépítkeznek, majd egy pillanatra visszamegy a fürdő-
szobába. Az asszony pár évvel fiatalabb, de kissé már
feszül rajta a szoknya.*

ISTVÁN Virágom! Magdám...

MAGDA (a vízcsobogás miatt rosszul hallja) Mi?...

ISTVÁN Virágszálam!

MAGDA Mit mondtál?

ISTVÁN Hogy virágszálam.

MAGDA Aztán?...

ISTVÁN Mást nem mondtam!

MAGDA De akartál valamit?

ISTVÁN Nincs cukor a kávéban.

MAGDA Tegyéél bele.

ISTVÁN A tartóban nincs, kifogyott.

MAGDA Eredj a konyhába, és töltsd meg!

ISTVÁN Ha tudnám, hol a zacskó... Nem zárnád el
azt a rohadt csapot, amíg beszélgetünk?

MAGDA ... Mondd még egyszer!

ISTVÁN Nem hoznád be te a cukrot? Te legalább tu-
dod, hogy hol van... (Bosszúsan legyint, az előszobán
át a konyhába megy, zacskóval a kezében tér vissza.
Cukrot tesz a kávéba, kevergeti, kóstolgatja)

MAGDA (fésűvel a kezében kilép a fürdőszobából) Mit
kérdetél?

ISTVÁN Hogy hol a cukor.

MAGDA A kezedben.

ISTVÁN Ott.

MAGDA Hát akkor? Nem értem, mit akarsz.

ISTVÁN Pedig egyszerű. Itt álltam, egy sivatag köze-
pén, magamra maradvra a kávécukrozás nagy kér-
désével.

MAGDA Amit végül sikerült megoldanod...

ISTVÁN Sikerült, de meg kellett keresnem a zacskót,
és nem értem el a kívánt pedagógiai célt.

MAGDA Micsodát?

ISTVÁN Hogy abba hagyj a tetvéskedést, és máskor
ne hozd be a cukortartót üresen. Tudod, hogy sosem
találok meg semmit.

MAGDA Persze.

ISTVÁN Persze.

MAGDA ... Mondd: meddig játsszuk ezt a hülyeséget?

ISTVÁN Melyik hülyeségre gondolsz? Sok hülyeségem
van.

MAGDA Hogy te egy kicsit ütődött és nagyon gyámol-
talan vagy, amiért is én kiszolgálalak, feneked alá te-
szem a széket, kezembe adom a kanalat, te pedig
csöndesen röhögsz magadban.

ISTVÁN Kikérem magamnak. Én nem röhögök ezen...
Nekem csak jólesik a gondoskodás. Na, idd meg a
tiedet. Már jó hideg. Így szereted.

MAGDA Utálok. Csak nekem mindig készülnöm kell,
míg te kávézol, mert ha öt percet kések, a kölykök
felgyűjtják az iskolát.

ISTVÁN Vasárnap nem gyűjtogatnak — kirándulnak.
Hova viszed őket?

MAGDA A Tündérsziklához.

ISTVÁN Remek. És hányat hozol vissza közülük? On-
nan már sokan lepotyogtak.

MAGDA Kösz, István, köszönöm... Különben, ame-
lyik lelőki a másikat, az rendszerint már baj nélkül
hazaér.

ISTVÁN Olyan ez, mint az evolúcióhoz való tanmese.

MAGDA A házassághoz...

ISTVÁN Kösz, Magda.

MAGDA ... Szóval kár úgy csinálni, mintha a gyerek-
telenségbe zápult bogaras öregek lennénk, és te vet-
ted volna át a meg nem született csecsemő szerepét.
Máskor szolgálj ki magad, és ne légy infantilis!

ISTVÁN Lehet, hogy az vagyok.

MAGDA Az, de unom. Néha elfáradok. Ha nem vetted
volna észre, elmúltam húszéves. Te is!

ISTVÁN Sajnos — észrevettem!... Sose hittem volna,
hogy megérem, amikor a fiunkat katonának viszik.
Röstellem, de amikor kamasz lett, ebben a szűk la-
kásban néha úgy éreztem magam, mintha egy ide-
gennel élnék egy fedél alatt. Miért van ez? Most
meg olyan, mintha én lennék betolakodó egy üres,
idegen lakásban. Rohadt dolog.

MAGDA Én az úr vagyok vagy az idegenség?

ISTVÁN Nagyon hiányzik a kölyök. Pedig csak két
hónapja...

MAGDA Ne mondd ezt. Elbögöm magam, és lejön a
festék.

ISTVÁN Mióta fested magad?

MAGDA Te tényleg hülye vagy! Már öt éve. Folyamatosan.

ISTVÁN Persze. Valami kenceficét kértél múlt karácsonyra is, nem?

MAGDA Az három éve volt.

ISTVÁN Nem gondoltam, hogy magadra is kened. Úgy képzeltem, hogy ilyesmi kell egy nőnek, és kész...

MAGDA A fiad talán éppen vécét pucol... Vagy egy árokban hasal.

ISTVÁN Hogy kifested magad, ha színházba megyünk...

MAGDA Vagy hason csúszik a sárban...

ISTVÁN Sosem szerettem, ha egy nő festi magát.

MAGDA Fogdába csukták... Én sem szeretem, te szerencsétlen! De valahogy el kell takarni a ráncaimat. Különböben a fiadról beszélek! Mi itt kávézunk, ő meg...

ISTVÁN Ó ott kávézik. Ne féltsd. Talpraesett, és nem nélkülöz minden pófátlanságot. A múlt nyáron velem súroltatta le a sáros bakancsát. Azt kérte: mutassam meg, hogyan kell rendesen csinálni az ilyet. A végén — kiröhögött. Szerintem most egy őrmesterrel csinál valami hasonlót.

MAGDA Jaj, ne mondd!

ISTVÁN Ne jajgass annyit! Valakinek meg kell védenie a negyvenéves határokat! Bár, ahogy nézem, nem sokan fenekednek ránk. Nem nagy üzlet bejönni. Legfeljebb kimenni.

MAGDA Miért kell mindig bohóckodni?

ISTVÁN Miért kell amiatt zokogni, ami egy fiatal férfi életében természetes?

MAGDA Nem voltál katona! Valahogy abból is kihúztad magad.

ISTVÁN Én beteg voltam. De ha elvisznek, abba sem dögöltem volna bele! A katonaság nagyon logikus szervezet. Nagyon. Egy csillag: kuss. Két csillag: pofa be. Délben zabálunk, a kimenőn teherbe ejtünk valakit, ha rohamot vezényelnek, ordítunk. Rendezett, szép világ.

MAGDA Örülök, hogy tetszik.

ISTVÁN Nem tetszik, de el lehet viselni. Az ember szerepjátszó lény. Ha valakit sintérnek neveznek ki — abból sintér lesz lélekben is. Csak az a kérdés: mikor. A nagy jellemek napokig kitartanak. De aztán... kétszer is jaj a kutyaáknak!

MAGDA Hogy jön ez ide?

ISTVÁN Egy amerikai pofa nemrég elvégzett egy pimasz kísérletet. Kiválasztott néhány testileg-lelkileg ép egyetemista fiút, és két csoportra osztotta őket. A társaság egyik fele börtönőrt játszott, a másik rabot...

MAGDA Ezt máskor; mennem kell!

ISTVÁN Rövid.

MAGDA Te rab lettél volna vagy fegyőr?

ISTVÁN Fölváltva, szívem. Ahogy itthon... Az örök úgy bánhattak a rabokkal, ahogy akartak: jól is — rosszul is. Aztán majd szerepet cserélnek. Ha a kísérletet hamarosan fel kellett függeszteni, mert a foglyokat úgy megkínózták, hogy beledögölhettek volna, ha tovább csinálják. És tudod, mi a legfurcsább: a rabok mindenáron folytatni akarták a játékot. Nemsokára ők következtek volna!

MAGDA Miért meséled ezt? Mert indulni akarok?

ISTVÁN Mert a gyermekünk hamarosan őrmester lesz.

MAGDA Honnan veszed ezt a marhaságot?

ISTVÁN Nem tudom. Olyan fajta. Tehetséges, erős, kemény... ő lesz a legkutyább őrmester valamennyi között. Az isten irtalmazza a többieknek.

MAGDA Pizok vagy!

ISTVÁN Öreg...

MAGDA Már el is késtem. Hét közben ilyenkor szoktak óralátogatásra beállítani.

ISTVÁN Ó, az a drága kis mocsári szűz...

MAGDA Miféle szűzről beszélsz?

ISTVÁN Akitől a bevonulás előtt olyan gyöngéden búcsúztam. A katonaorvos vette észre rajtam, hogy... férfias szolgálatra egy ideig alkalmatlan vagyok. Így úsztam meg, hogy én is valamiféle bakaszomorító le-

gyek. Nem a jámbor természetem miatt. Nem kellett fel bennem az alvó oroszánt...

MAGDA A dögölt oroszánt, szívem... De ezt a tegnapi érettségi találkozóton kellett volna a fiúknak elmesélned... Elmehettél volna. Egyszer van huszonöt éves találkozó. Nem láttad a táskámat?

ISTVÁN Nem... A fiúk mind százszor hallották. A következő évfolyambeliek már felkutatták a fertőzőgyanús rossz életű lányokat.

MAGDA A táskám!

ISTVÁN Meg is kapták a bajt, de meggyógyították és vitték őket.

MAGDA Azért elmehettél volna! Ahelyett, hogy itthon egyedül iszod le magad a huszonöt év tiszteletére. Mi a fenének csináltad? Máskor nem iszol.

ISTVÁN Nem. Be kell fejeznem holnapra ezt a fordítást. „A mezőgazdasági gépek karbantartási igénye és a talaj kötöttségének összefüggései.” Nagyon érdekes, ezért érdemes volt középkori angol irodalmat hallgatni. Na. Egyrészt itt volt ez a vacak, másrészt elszomorított volna a fiúk ütődöttsége és fizikai állapota. Te! A legtöbbjüket meg sem ismerem! Akivel véletlenül összefutottam, valóságos roncs lett húsz év alatt!

MAGDA Én is az leszek, ha nem találok meg a táskámat.

ISTVÁN A múltkor találkoztam Balogh Jancsival. A keze úgy remeg, mintha állandóan balalajkázna.

MAGDA Miről jutott eszedbe pont a balalajka?... Segíts már keresni, megőrülök!

ISTVÁN Csak eszembe jutott. Jancsi nappal jogtanácsos, esténként egy maszek kocsmában mosogat.

MAGDA Molnár Pisti viszont nem balalajkázik. Vitorlázik, lovagol, és olyan, mint egy díjbirkózó!

ISTVÁN Övé a kocma... Nem a te táskádon ülök véletlenül?

MAGDA Szadista gyilkos! Csak bajnak vagy. Három felé jövök, majd főzök valamit.

ISTVÁN Krumplit, sült virslivel.

MAGDA Igen: krumplit, sült virslivel. Majd ha nekem is olyan úri dolgom lesz, mint neked, és itthon dolgozhatok, te pedig azzal a sok pimasz kölyökkel vesződsz...

ISTVÁN Akkor csinálsz tyúklevest is.

MAGDA Kakast!

ISTVÁN Tényleg, virágszálam. Vehetnél egy nagy kakast vasárnapra. Krúdy azt mondja...

MAGDA Hétköznapra meg egy másikat! Ég áldjon!

ISTVÁN (egyedül maradvá) Már megáldott! Azt hiszed, kedvesem, hogy olyan jó egy traktorcsapágyak „for life” zsirozásáról szóló értekezést másnapra lefordítani? Különösen, ha az ember tudja, hogy ez már mindig így lesz — for life. Jó, közben lehet írni egy dolgozatot az angol nyelvjárások kelta jövevényszavairól, de az kit érdekelt? Engem sem nagyon... De azért szeretlek. (A könyvespolchoz lép, szótárt keres) ...Mit is akartam? Ja: porlasztótűz... az mi a fene lehet? (Csöngetnek, István az előszobába megy ajtót nyitni, élénken beszél valakivel. Csinos fiatal nőt vezet be a szobába) Mondja még egyszer!

LÁNY Mondom, hogy a Vízművektől!

ISTVÁN És mit akar tőlem a Vízművek vasárnap? Foglaljon helyet.

LÁNY (leül) Ellenőrzöm a csapokat. Hogy csöpögnek-e.

ISTVÁN Mindegyik. Állandóan. Csöpp, csöpp...

LÁNY (noteszt vesz elő) Felírom, hogy minden rendben van.

ISTVÁN Csöpögnek. Csinálják meg nyugodtan.

LÁNY Nem nekünk kell! Ha azt írom, hogy csöpögnek, magát megbüntetik. Vízpocsékolásért.

ISTVÁN Három csapunk van. Mindegyikből elfolyik naponta egy fél pohárra való. Rémes, mi?

LÁNY Ezer forint... Persze még soha senki sem fizette ki a büntetést. Viszont ekkora összeget perelni nem érdemes, így legjobb, ha mindent rendben találunk...

ISTVÁN Most mit ír? Kissé hosszú lesz... Regény?

LÁNY Más.

ISTVÁN Dráma?

LÁNY Estin szociológiát hallgatok a bölcsészkaron. Ez a vizes munka azért jó, mert vasárnap is lehet csinálni, és bejutok mindenhová. Mindig elvégzek közben egy fölmérést is. Nem túl szabályos... de célszerű.

ISTVÁN Mit mér?

LÁNY A középkorú értelmiségiek háztartásának felszerelését vizsgálom. Kocsi van?

ISTVÁN Nincs... Mondja: mostanában ilyen fodros szoknyákat hordanak ilyen apró izéekkel?

LÁNY Színes tévé?

ISTVÁN Az sincs... Viszont tavaly pótolattam két fogamat. Bal hátsó hatos és hetes. Elég sokba került. Es nagyon fáj.

LÁNY Tréfál?

ISTVÁN Nem. Egészen komoly... Mondja: mi történik magával, ha véletlenül egy idős munkáscsaláddal állít be a csapatok miatt?

LÁNY Az nem fordulhat elő. Mindig érdeklődöm a házimesternél.

ISTVÁN Az pedig bárkiről bármit elmond.

LÁNY Természetesen. Többet is, mint amennyit kérdezek.

ISTVÁN Kedves... Rólam mit mondott?

LÁNY Hogy jöjjen nyugodtan, maga rendes pasas, egész nap itthon van. A felesége tartja el, bár falból állítólag fordítgat, és mindig mellőnti a szemetet.

ISTVÁN Jó ember!

LÁNY Azt nem mondta, hogy ilyen jóképű... Ha ezt tudom, kipingálom magam... Egyébként tényleg nem ártana megcsináltatni a csapatot. Ha más jön, esetleg mégis megbüntetik. Itt írja alá... Körülnézhetek?

ISTVÁN Csak tessék, a házimester biztosan megmondta, hogy mit hol talál... Tényleg kipingálta volna magát?

LÁNY Mondom! Sőt.

ISTVÁN Ez a „sőt” engem nagyon érdekel!... És mit várt volna tőlem kipingált állapotában? Hogy a lábához borulok?

LÁNY Ááá. Fene tudja. Egy nő szereti, ha megbámulják. Az olyan csiklandós!

ISTVÁN Nézze, sajnos én most a traktorcsapágyak for life zsirozására vagyok beállítva. Holnap reggel jönnek a fordításért... Maradt még egy kis kávé. Azt, ha akarja, megissza, én közben — hálából a jóképű pasasért — alaposan és csiklandósan megbámulom. A középkorú értelmiségi férfiak szeretik a pimasz lányokat bámulni. Ha nincs színes tévéjük. Különben azt néznék.

LÁNY Megsértődött? Vagy azt hiszi?... Maguk már nem értik!...

ISTVÁN Mit?

LÁNY Az egészet!... Hogy ez hogy van...

ISTVÁN Azt valóban nem... Itt a cukor, most töltöttem meg a tartót... Időnként kiszökünk a kriptából, körülnézünk, és nem értjük.

LÁNY Mit?

ISTVÁN Az egészet!

LÁNY Csúfolódik.

ISTVÁN Hát. Felcsaltam a lakásomra azzal a mesével, hogy megmutatom a csapatjaimat, a színes tévémet, és ahelyett, hogy... a lényegre térek — ugratom.

LÁNY Megyek. Disznóság, mi mindennek van kitéve egy nő, ha csapellenőrzéssel kénytelen pénzt keresni, hogy tanulhasson. A szoknyám meg a többi...

ISTVÁN Itt semminek nincs kitéve!

LÁNY Tényleg?... De biztos gondolt mindenfélét.

ISTVÁN Gondoltam. És nagyon jólesett gondolkodni.

LÁNY Köszönöm a kávé... ne felejtse a csapatokat!

ISTVÁN Legyen máskor is szerencsém! *(Kikíséri a lányt, de az rövidesen visszatér)*

ISTVÁN Itt felejtett valamit?

LÁNY Nem.

ISTVÁN Akkor?

LÁNY Így nem mehetek el. Nagyon marhán viselkedtem.

ISTVÁN Jézusom. Most visszajött jól viselkedni?

LÁNY Vissza.

ISTVÁN Akkor üljön le, és viselkedjék. Én dolgozni fogok, különben sosem lesz színes tévé, se kocsim...

LÁNY Az nem lehet...

ISTVÁN Mi, az ég szerelmére?

LÁNY Hogy egy magafajta férfihoz beállít egy kedves lány, és ahhoz magának egy jó szava nincs. Eddig ahányszor elmeséltem valakinek, hogy szociológiai felmérést is szeretnék csinálni, nem csak a hülye csapatokkal foglalkozom, legalább egy óráig beszélgettünk. Mindenütt csuda érdekes dolgokat láttam. Benne lesznek a dolgozatomban. Itt nem találtam meg a hangot... Persze maga is kérdezhetett volna.

ISTVÁN Kérdezhettem volna? És mit? Szóljon, én kérdezek.

LÁNY Ki vagyok, miért tanulok szociológiát... ilyeneket. Azért vagyunk emberek, hogy kíváncsiak legyünk egymásra.

ISTVÁN Hű... Nézze, kislány, nekem fogalmam sincs, hogy miért vagyunk emberek, és hogy azok vagyunk-e egyáltalán. Azt viszont tudom: ha holnapra nem leszek kész a fordításra, amit csinállok, ettől a cégtől nem kapok több munkát.

LÁNY Elégedett a munkájával? Az életével?...

ISTVÁN Azzal nagyon... de nem volt a felmenői között olyan nő, aki a seprűt nemcsak takarításra használta? A férfiak nem olvastak túl gyakran rémregényeket? Ideg- és elmeorvosi kezelésre senki sem szorult? Narkománia, alkoholizmus?

LÁNY Ez disznóság! *(Sír)*

ISTVÁN Hű...

Hosszú csend

LÁNY A bal felső zápfogával...

ISTVÁN Két zápfogammal...

LÁNY Kihullott magából valami más is.

ISTVÁN Kihúzták.

LÁNY Akkor kihúzták... Ma tíz helyen jártam. Öt lakásba be sem engedtek. Két helyen elmondtak mindennek. Velük ne szórakozzanak, a Vízművek tehet nekik egy szívességet. Egy ronda nő, amikor a konyhába mentem megnézni a vacak csapatjait, úgy figyelt, mintha el akartam volna lopni a nagylábost... Egy pasas szemtelenkedni kezdett, rászóltam — megígérte, hogy feljelent. Ha megteszi, mehetek újságot kihordani. Próbáltam, de nagyon nehéz... Mikor maga megkínált kávéval, és leültetett, azt hittem...

ISTVÁN Hogy tetszik neked?

LÁNY Aha.

ISTVÁN Miért akar tetszeni egy húsz évvel idősebb ismeretlen pasasnak, akit a felesége tart el; aki falból ugyan néha fordítgat valamit... de mellőnti a szemetet?

LÁNY Volt valami a levegőben... Nagyon megnézett, amikor bejöttem. Tartózkodóan, de azért kedvesen. Ez feltűnt, és nagyon jólesett.

ISTVÁN És csiklandozta...

LÁNY Igen.

ISTVÁN Az én koromban az ember nagyon kedvesen tudja nézni az ilyen hebehurgya lányokat. Mire is gondol közben? Talán arra, hogy minden fiatal fajkónak bármikor juthat belőlük egy fél tucat, és nem tudják, hogy ennél több már nem várhat rájuk. Mi sem tudtuk akkoriban...

LÁNY Megyek... Azt mondtam: megyek!

ISTVÁN Én meg azt mondanám, hogy jöjjön el hozzám bármikor beszélgetni, de a feleségem félreértene. A nők már csak ilyenek.

LÁNY Talán egyszer azért eljövök. Megint ellenőrizni fogom a csapatokat. Jó?

ISTVÁN Lehetőleg ebéd után!

LÁNY Esetleg. Viszlát.

ISTVÁN Viszlát. *(Egyedül marad)* ... Rendes pasas, egész nap otthon van, és a felesége tartja el... Jó. Na de te, kisangyalom! Ha két nappal ezelőtt jössz, én pedig el akartam volna menni a huszonöt éves érettségi találkozóra — akkor kénytelen vagyok lehúzni a fodros szoknyádat... Különben mit meséltem volna a fiúknak? Félre, rút testiség! Ó, for life zsirozású csapatok, jöjjetek!... De ki küldte ezt a

nőt? Csapellenőrzés? Van ilyen baromság egyáltalán? Furcsa. (A könyvespolchoz megy, egy nagy szótárban keresgél valamit, leül, és a munkájába mélyed)

Kis idő múltán cöngetnek. Az ajtót ököllel is megverik. István felpattan, hogy ajtót nyisson. Két, nagy karimájú kalapot viselő férfi ront a szobába. Az egyik, a „Bajszos”, István elé, a másik, a „Szemüveges”, mögé áll. Az szólítja meg először, aki a háta mögött van. Ő megfordul, mire a másik beszél, így ő sokáig nem látja azt, aki éppen szól hozzá. István egyre kétségbeesettebben forgolódik

SZEMÜVEGES Mondtam, hogy rendőrség, nem?
BAJSZOS Láta az igazolványunkat vagy nem látta?
ISTVÁN Valamit az orrom alá nyomtak.
SZEMÜVEGES Mondtuk, honnan jöttünk!
ISTVÁN Csak azt nem mesélték, hogy mit akarnak!
BAJSZOS Az a mi dolgunk!
ISTVÁN Ha tőlem akarják az én lakásomban, akkor az enyém.

SZEMÜVEGES Nono.
BAJSZOS Tudod, mi a te dolgod, kisapám?
SZEMÜVEGES Hogy tartsd a pofád!
BAJSZOS Világos?
ISTVÁN Eléggé. De semmi olyan ügyem nincs, amihez a rendőrségnek köze lehetne. Ez is világos.

SZEMÜVEGES Biztos?
ISTVÁN Manapság semmi sem biztos. Vagy nem eléggé.
BAJSZOS Nocsak. Mondd még egyszer...
ISTVÁN Ha nem beszélnek velem tisztességesen, telefonálok a főkapitányságra, és panaszt teszek. Teljes jogú magyar állampolgár vagyok, maguk pedig állami tisztviselők. Viselkedjenek rendesen!

BAJSZOS Na nézd, oktatni akar bennünket!
SZEMÜVEGES Teljes jogú magyar állampolgár. Van ilyen egyáltalán?
BAJSZOS Mi hülye fakabátok vagyunk, ő meg teljes jogú állampolgár. Hallottad?

ISTVÁN Nem mondtam, hogy hülyék.
SZEMÜVEGES Azért megfordult abban a kis fejedben?
ISTVÁN Lehet.
BAJSZOS Amit úgy is felfoghatunk, mint a hatóság megsértését.

SZEMÜVEGES Úgy ám!
BAJSZOS Majd jegyzőkönyvbe veszem.
SZEMÜVEGES Aláírom.
BAJSZOS Várj vele! Talán sikerül az ürgét szelíden észhez téríteni.

SZEMÜVEGES Persze. Csak szelíden.
ISTVÁN Uraim, ennek semmi értelme. Mondják meg, mit akarnak. Különbben elmennek vagy telefonálok.
SZEMÜVEGES Azt nem ajánlom, kisapám.
BAJSZOS Inkább beszéljessünk.

ISTVÁN Miről?
SZEMÜVEGES A vajról.
ISTVÁN Miről?
BAJSZOS Ami a füled mögött van. Mondd, fiam, te mivel is foglalkozol, amikor nem pimaszkodsz velünk?

ISTVÁN Angol fordító vagyok.
SZEMÜVEGES Műszaki szövegek; esetleg Shakespeare, Chaucer, Marlowe és hasonló marhák?

ISTVÁN Műszaki szövegek és kelta szógyökök. Ami pedig az előbb említett urakat illeti: valóban marhák voltak, mert elég sokat papoltak a jogról és az igazságról. Néhány poroszloról is szót ejtettek. Ezeket náluk rendszerint ledöfik.

BAJSZOS Hajlandó ezt jegyzőkönyvbe mondani?
ISTVÁN Persze. De mesélhetek még a traktorcsapágyak for life zsírozásáról is. Angolul, németül, ahogy tetszik.

SZEMÜVEGES Apuskám, a for life zsírozás az egy ökörség. Kereskedelmi fogás, ami abból is látható, hogy a teljes élettartamra előre zsírozott csapágyaknál is van kenőlyuk.

ISTVÁN Nem tudtam. De örömmre szolgál, hogy az urak ilyen jártasak az Erzsébet-kori színpadi szer-

zők munkáiban és a csapágyzsírozásban. A rendőröknek ezek szerint már csak világos beszédből és udvariasságból kell leckét venniük.

SZEMÜVEGES Tőled?
BAJSZOS Pont veled leszünk udvariasak! Mondd, fiam, mikor jártál utoljára abban a szép országban, ahol for life zsírozzák a csapágyakat?

ISTVÁN Egyszer voltam kint hosszabb időre, két hónapig.

SZEMÜVEGES Ösztöndíj?
ISTVÁN Ugyan...
BAJSZOS Nagy kár. Ötvenhatos nagynéni, nagybácsi Amerikában?

ISTVÁN Az sincs.
SZEMÜVEGES És mit csináltál kint két hónapig, gyermekem?

ISTVÁN Tanulmányt írtam a kelta szógyökökről.
BAJSZOS Háromszáz dollárból, két hónapig? Ezt tudod, kinek meséld? Számoljunk, az annyi, mint öt dollár naponta. Közlekedés, szállás, étkezés... nem zabálhattál valami sokat!

ISTVÁN Nem.
SZEMÜVEGES Hacsak...
BAJSZOS Hacsak...
SZEMÜVEGES Nem csempésztél ki néhány dollárt vagy fontocskát.

ISTVÁN Nem csempésztem.
BAJSZOS Öregem, nekünk igazán megmondhatod. A javadat akarjuk.

SZEMÜVEGES Azért vagyunk itt!
ISTVÁN Hát, nem ettem valami sokat. De nagyon szeretném, ha felhagynának az egyoldalú tegeződéssel.
SZEMÜVEGES Te eladtad a csapágyzsírozás titkát az ellenségnek! Pfüj!

BAJSZOS Eladta, az már biztos.
ISTVÁN Maguk tréfálnak?
BAJSZOS Ha tréfálunk is, az nem tartozik ide. Legyen észnél, gondoljon a helyzetére!

ISTVÁN Valamit azért mondhatok. Még régen írtam egy cikket az angol királyi akadémia lapjának a kelta szavakról a középkori ír és walesi szövegekben. (A könyvespolchoz lép, kivesz valamit) Tessék. Ennek a honoráriumát annak idején elfelejtették átutalni. Hát ezt kint fölvettem. Kétszázötven font...

SZEMÜVEGES Hú.
BAJSZOS A jámbor szobatudós! Figyelj! Velünk lehet beszélni. Nem vagyunk mi olyan rossz fiúk, mint amilyeneknek látszunk. Ha lenne a konyhában egy kis angol tea, és főznél két csészével... És töltenél bele egy kis rumot, ahogy kint szeretik.

SZEMÜVEGES Azt meginnánk.
BAJSZOS Közben barátságosan elbeszélgetnénk, mint három angol gentleman. Lehet róla szó?

SZEMÜVEGES Nem ordítózunk mi szívesen...
BAJSZOS Lóduljon már, de közben vigye az előszobába a kalapomat.

ISTVÁN Kérem...
BAJSZOS Hé, a kabátomat is!
ISTVÁN Kérem... (A konyhába megy)

A két férfi egyedül marad

SZEMÜVEGES Te, én ezt nem csinálom tovább!
BAJSZOS Miért?
SZEMÜVEGES Tisztességtelen. Ez az ember fél. Remeg a keze.

BAJSZOS Gondolod? Szerintem tegnap ő is jól berúgott valahol. Biztosan tudja, hogy miről van szó, de most adja a hülyét! A végén ő csinál majmot belőlünk. Ahhoz mindig volt esze. És ne felejtkezz meg a korszorúról...

SZEMÜVEGES Az piszokság volt.
BAJSZOS A levél is...
SZEMÜVEGES Az még nagyobb disznóság.
BAJSZOS Nekem mondd? Itt van nálam! Majd az orra alá dörgölöm.

SZEMÜVEGES (körülnéz a szobában) Ez nem vitte valami sokra. Ahogy ezeket az ócska bútorokat elnézem...

BAJSZOS Mi sem vittük sokra.
 SZEMÜVEGES Már aki! De állítólag ő volt köztünk a legtehetségesebb.
 BAJSZOS Állítólag.
 SZEMÜVEGES Nem tudom, mi volt a titka. Egy tanár, akivel bizalmas viszonyban voltam, azt mondta róla: vezérnek születte, de ha erre ő is rájön, hát jaj neki.
 BAJSZOS Nem jött rá, és kész!
 SZEMÜVEGES Nem volt alkalma rá!
 BAJSZOS Szerencsére... Meddig főzi ez a tetű a teát?
 SZEMÜVEGES Az most jó lesz!
 BAJSZOS Tegnap úgy berúgtam... Pedig nekem már nem szabad. Azt sem tudom, ki vitt haza.
 SZEMÜVEGES En.
 BAJSZOS Vezetél?
 SZEMÜVEGES Csak hagytam menni a kocsi. Az már lyenkor magától hazatalál. Hajnali négykor lehetett.
 BAJSZOS Hülyeség volt. Egyszer fejre állsz!
 SZEMÜVEGES Nem hívhattam taxit a rohadt nagy koszorúval. Még most is ott van a hátsó ülésen. Ha a feleségem meglátja, a szívéhez kap.
 BAJSZOS Tegnap én is a szívemhez kaptam!
 SZEMÜVEGES Vigyázz, jön!
 ISTVÁN A teájuk, uraim... *(Tálcát tesz az asztalra)*
 SZEMÜVEGES *(félre)* Kohut Böskét még megkeserülöd!
 BAJSZOS A tálalásról ítélve jönnek látszik.
 ISTVÁN A teánál sosem tudni. Az a legveszélyesebb ital. Néha a legjobb márkák is csődöt mondanak. Most szereztem egy Windsor Castle nevezetű darjeelinget. Nem untatom önöket? Kétszer nem tudok belőle ugyanolyan főzni, pedig mindig ugyanúgy csinálom, a csapvíz is ugyanaz. Legjobb persze valami kútvíz lenne, föltéve, hogy nem túl kemény. Sir Winston Churchill miniszterelnök korában a repülőgépén mindig vitt magával kitűnő forrásvizet a teához. Nem volt bolondság. Ha unják, abba hagyhatom... A rossz tea nem sokban különbözik a mosogatóléltől. *(Tölt a csészékbe)* És higgyék el, uraim, a mi korunkban már minden apróságnak nagy jelentősége van. Cukrot? Bár, ha meggondolom, lassan már a nagy dolgok sem olyan fontosak... Diákkoromban volt egy kedves lány, akivel mindig...
 SZEMÜVEGES Böske.
 ISTVÁN Honnan tudja?
 SZEMÜVEGES *(felugrik)* Én kérdezek! Arccal a falhoz, és nem mozdulsz. Nyomás!
 ISTVÁN Nem tűröm.
 SZEMÜVEGES Indulj!

István tétován elindul, és arccal a falhoz áll

BAJSZOS Megörültél? Hagyd abba!
 SZEMÜVEGES Te is fogd be a szád! Házkutatás. *(Egy pillanatig maga is elbizonytalanodik. A szekrényhez lép, néhány ruhadarabot és más apróságot a földre szór)*
 BAJSZOS Ne felejtse el, hogy az úrnak vannak bizonyos jogai...
 ISTVÁN Vannak bizonyos jogaim.
 SZEMÜVEGES Teszek rájuk.
 BAJSZOS A házkutatáshoz tanúk is kellene. *(Istvánhoz)* Mondja meg a kollégámnak; ha ragaszkodik ahhoz, hogy felhívja a házimestert...
 ISTVÁN A házimestert? Nem ragaszkodom hozzá oly nagyon.
 SZEMÜVEGES Hallod, nem ragaszkodik. Valami oka csak van rá, nem?
 ISTVÁN Van.
 BAJSZOS Mi a fenét csinálsz? Az előbb még te mondtad... Jöjjön meg az eszed!
 SZEMÜVEGES Az elment sétálni. Hamarosan megjön, de addig kinyírom ezt a férget.
 ISTVÁN *(lassan megfordul. Körülnéz, valami alkalmi fegyvert keres. Felvesz egy súlyos tárgyat. Főlemeli)* Ha tüstént nem takarodtok!...
 BAJSZOS *(keresi a kalapját)* Pista, ne!...
 ISTVÁN *(lassan ocsúdva körülnéz)* Mutasd magad... *(A Szemüvegeshez lép, leveszi a szemüveget róla)* Te, te szarházi... Első padsor, közvetlenül az ajtó mellett... Aki minden órán tőporítást zabált.

BAJSZOS Ó a Bíró Jancsi!
 ISTVÁN Az lehetett valamikor... de ez lett belőle. Szép. Te pedig... várj! Balog, Béri, Bordán... Bordán Péter. Hogyan találtátok ki ezt a piszokságot?
 BAJSZOS Állj, öregem! Állj! Ki küldte tegnap a Szomjas Kecskébe a gázszuszárókat? Még most is a hideg, ha rájuk gondolok.
 SZEMÜVEGES Meg a koszorút? Az kinek a hülye ötlete volt? Fifty-fifty, mondja az angol...
 ISTVÁN De nem ilyen pocsek kiejtéssel.
 BAJSZOS Secko jedno, mondja a művelt francia, ha jártas a szláv nyelvekben.
 ISTVÁN Annak nincs olyan szerencséje.
 SZEMÜVEGES Szóval, öregem, nyugodtan megihatsz egy teát a magunkfajta gengszterekkel. Ugyis te főzted.
 ISTVÁN Nem kell.
 SZEMÜVEGES Ne játszd itt nekem a grófnőt.
 ISTVÁN Nem játszom... Kitoltam veletek...
 BAJSZOS Erről van szó!
 ISTVÁN De nem aláztalak meg benneteket a saját lakásotokban.
 BAJSZOS Saját lakás. Mit számít az?
 ISTVÁN Sokat. Az egyetlen hely, ahova nem jön be a boltból, utcáról a sok mocsok.
 SZEMÜVEGES Ezek mi lennének?
 BAJSZOS A mocsok a levegőn át is terjed. Remélem, szellőztetni szoktál azért.
 ISTVÁN Nem aláztam meg senkit a tulajdon házában.
 SZEMÜVEGES A grófnő nem tesz ilyet. Rózsát köt koszorúba, és lágyan énekel. „Ha én virág volnék...”
 ISTVÁN Hülye!
 SZEMÜVEGES Tegnap írtál nekünk egy kedves kis levelet... Mi is volt benne?
 ISTVÁN Hogy egy szakasz rendőrrel sem tudnátok magatok közé vinni.
 SZEMÜVEGES Mi volt még benne?
 ISTVÁN Várj, gondolkodom, nem csináltam másolatot... „Ha testi és lelki leépülésünk menete így folytatódott, akkor a végeredményre nem vagyok kíváncsi...”
 BAJSZOS Itt van! Eltettem. Olvasd fel, de hangosan és előlről.
 ISTVÁN Jó, jó... *(Olvasni kezd)* Tisztelt gyászoló gyülekezet! Drága osztályos- és bűntársaim!
 SZEMÜVEGES Kitűnő!
 BAJSZOS Mindig volt stílusod.
 ISTVÁN Erre a találkozóra — amin jól elsiratnánk fiatalságunkat — nem fogok elmenni. Akkor sem, ha két szakasz rendőrt küldenétek értem. Tűzolni fogok rájuk...
 SZEMÜVEGES Na, most megkaptad a rendőröket...
 ISTVÁN Ezt a koszorút küldöm magam helyett. A tízéves találkozáson heten voltunk. Azon még csak a kezdeti elhülyülés jelei látszóttak rajtatok, vagyis a csekély számú, ám díszes társaságon. Volt két alkoholistánk, egy kövérre hízott és egy aszott emigránsunk, egy felkapaszkodott nagyszájú kocsmárosunk...
 SZEMÜVEGES... Ez lennék én!
 ISTVÁN... és egy halottunk. Fiúk! Már akkor rondák voltunk és időtlének. Ha testi és szellemi leépülésünk menete így folytatódott, akkor a végeredményre nem vagyok kíváncsi. Arra sem, hogy ki fektette le először Kohut Böskét. Egyébként, én voltam. Egyebekben: régi állapotokban sem nagyon szerettelek benneteket, most még kevésbé tenném. Ami engem illet, jól vagyok. Ólel benneteket: Vitály István... Tényleg. Mit tudtok Böskéről? Hová lett az a gyönyörű melle?
 SZEMÜVEGES Majd este megnézem... Ő a feleségem uyanis.

Hosszú hallgatás

BAJSZOS Add át kézcsoókomat.
 SZEMÜVEGES Kuss!
 ISTVÁN Hát akkor teázzunk, fiúk!... *(Váratlanul, engesztelően megöleli a Szemüvegest)* Tudod, hogy mindig szerettem magyot mondani.
 SZEMÜVEGES Azt speciél sosem szeretted. Nem mondom. hazudtál néha, de mértékkel, és lányokról nem meséltél soha.

ISTVÁN Tizennyolc évesen mit mesélgesse arról az ember, amit csinálni kell. Persze, csak ha lehet.

SZEMÜVEGES Mindig nagy franc voltál. Irigyeltelek... Most is irigyellek.

ISTVÁN No hiszen...

SZEMÜVEGES Azt hiszed, olyan jó nagyszájú kocsmárosnak lenni? Egyáltalán nem jó. Nincs olyan hentes, aki ne törölné belénk a csizmáját. Nincs olyan hivatali kukac, aki ne rajtunk akarna meggazdagodni. Zsebre gyűri a pénzünket, és elmegy, de előtte köp egy nagyot. Tudod, ki mindenki jár hozzám ingyen zabálni? Néha tizedmagával. Ők nyugodtan alszanak. Én pedig hajnalonként nézhetem magam a tükörben: ez lett belőled?

BAJSZOS Mindjárt elsirom magam.

SZEMÜVEGES Azzal azért várj addig, amíg te nézel a tükörbe. Ha ugyan van rá gusztusod.

BAJSZOS Miért ne lenne!? Mert kopott gatyában járok?

SZEMÜVEGES Mert azt húzod a fejedre is. A szép kis okos fejedre, amivel nem tudsz kisütni magadnak húsz deka felvágottra valót. De azért értelmiségi vagy, nem? Az országot szellemi tőkéje! Jaj, csak ez a sok okos hülye ne lenne!

BAJSZOS Csak az a sok hülye ne okoskodna, amiért pénze van!

ISTVÁN Most teázunk, mint az angol gentlemanek, nem?

BAJSZOS Mint két gentleman és egy kocsmáros.

ISTVÁN (a Bajszoshoz) Te matematikus lettél?

BAJSZOS Rosszabb.

ISTVÁN Tanár?

BAJSZOS Még rosszabb. Adóügyi csoportvezető Rákosszentmihályon.

ISTVÁN Öregem! Te, aki minden órán meghülyítetted a Független Változót?

BAJSZOS Független Változónak hívtuk szegényt.

SZEMÜVEGES és ISTVÁN „Mert hogy hülye maradsz, fiam, vagy sem, az tőlem függ!”

ISTVÁN Ott volt veletek a Vén Kecskében?

SZEMÜVEGES Meghalt.

ISTVÁN Örületbe kergetted. Mikor belekezdett egy hosszú levezetésbe, mindig előre mondtad a következő lépést, aztán a végeredményt. Állati volt!

BAJSZOS Most nem lennék elragadtatva attól, ha mindig tudnám: mi következik...

ISTVÁN Ha már olyan nagy finánc lettél...

BAJSZOS Nem vagyok az!

ISTVÁN De hasonló... Tudod, hogyan szereztem pénzt egy két hónapos angol útra? Nem fogad elhinni. Tizenöt éve kiment egy ismerős lány Angliába. Azóta jól megy neki, nagy virágüzlete van. Na, amikor itt járt, adott egy ötletet. Van egy nemzetközi virágküldő szolgálat. Itt befizetsz, mondjuk egy ezrest, és a londoni nagynénikédnek hivatalos árfolyamon átszámítva a pénzt, küldenek egy csokrot a legközelebbi üzletből.

BAJSZOS Ez jó.

ISTVÁN Én havonta rendeltem ötven szál rózsát valakinek, aki sosem létezett. Itthon befizettem a dohányt — kint elszámoltunk. Ha nagyon rossz kedvem volt, koszorút küldtem. A tegnapi ötlet is innen származott.

SZEMÜVEGES A jámbor szobatudós és az ő szatócs lelke.

ISTVÁN Öregem, van ebben az országban olyan ütődött suszter, akinek több esze ne volna, mint száz állami tisztviselőnek?

BAJSZOS A cég nevében köszönöm.

ISTVÁN Tegnap miről beszélgettetek egész hajnalig?

BAJSZOS Először nőkről, aztán a távollevőket szidtuk.

ISTVÁN Aztán?

BAJSZOS Nőkről, és a rendszert szidtuk.

ISTVÁN Később?

BAJSZOS Főleg nőkről beszéltünk, és a rendszert szidtuk.

ISTVÁN Minek? Nem tehet az magáról. Szomorú gyermekkorra volt. Szadista édesapa, hatalmaskodó testvérek, fülledt pubertás... mindig csak egy kis lukon leshette: mit csinál a bika Európával. Felnőttkorban meg állandóan bizonyítania kellett, hogy normális. Ebbe egy ember is belehülyül.

BAJSZOS Ez ment éjfélig.

SZEMÜVEGES Akkor hozták a koszorút.

BAJSZOS Utána már főleg arról volt szó: hogyan szúrunk ki veled. Betegnél betegebb ötletek... Nem is értem, mitől lesz mindenki infantilis, ha néha összejövünk.

ISTVÁN A szerepjátszás kényszere... Van egy fiam. Sikerült kölyök, bár a haverjaival mindig kitalálnak valami ökörséget. Egyszer azt, hogy utálják a magamfajta puhányokat. A srác mindenféle koszos vasat cipel haza, és mínusz tíz fokon alsógyatában azt emelgeti a többiekkel az udvaron. Sikerült is a kölyöknek magából valami szőrös, izmos orangután csinálni. Rém ronda... Később rájött, hogy hisz a lélekvándorlásban. Amikor agyoncsapok egy legyet, az orangután felvisít, mint egy finomkodó háremőr. „Apa, lehet, hogy ez a Manyi néni volt!”

SZEMÜVEGES Lököttek ezek!

ISTVÁN De jópofák. Én veszem a lapot. De mit is akartam mondani? Ja, az első kimenőről jön haza az én szép szál okos fiam. Csattog, pattog, úgy forog, hogy láttán egy jutasi őrmester szeme könnybe borulna. Mondom neki: te, itthon nem kell ezt a komédiát eljátszani.

BAJSZOS Mit felelt?

ISTVÁN Hogy ez civil, kispolgári duma. Kész. De tudjátok, hogy van ez. Nem? Jut eszembe: házkutatás! Van annak valami akadálya, hogy rendbe rakjátok azt a disznóólat, amit csináltatok? Még dolgoznom kéne. Itt van ez a kitűnő fordítás a for life zsírozású csapágyakkal.

SZEMÜVEGES Máris, öregem. Nagyon röstellem, ami történt. Remélem, el tudod felejteni. Nem én találtam ki, csak menet közben... Még ki sem jözanodtunk rendesen, amikor...

BAJSZOS Legalább ne dumálj! Rakodj. Ez a legkevesebb.

SZEMÜVEGES Fogd be a szád! Neked ebbe nincs beleszólásod. Ez a mi kettőnk ügye. Nem igaz?... Különben a te ötleted volt!

BAJSZOS Én csak azt mondtam, hogy az orra alá nyomjuk a vasúti arcképes igazolványomat, és azt mondjuk: rendőrség. Ha bedől, letartóztatjuk, és bekísérjük a Szomjas Kecskébe. Házkutatásról nem volt szó. Vagy volt?

SZEMÜVEGES Jól van! Bocsánatot kértem. (Istvánhoz) Te, eljöhettek egyszer hozzánk a feleségeddel. Bözsi nagyon fog... Azért eljöhettek. Régen volt.

ISTVÁN Majd megbeszéljük, de ne taposd össze az ingeimet!

BAJSZOS A nyakkendőjét se!

SZEMÜVEGES Látod, hogy fölveszem!... Ezek szerint ki vagyunk rúgva?

BAJSZOS Főleg te.

ISTVÁN Befejeztük ezt a baromságot!

BAJSZOS Félsz?

ISTVÁN Én?

BAJSZOS Gyáva vagy!

SZEMÜVEGES Az hát!

ISTVÁN A szentségeket! Ti pofáztok bátorságról nekem?

BAJSZOS Tisztázzuk: gyávaságról.

ISTVÁN A bátorság nem ahhoz kell, hogy mélyen szembe húzott kalappal... Többen egy ellen, kölcsönvéve egy hatalom köpönyegét, hanem szemtől szembe.

BAJSZOS Erről van szó! Ezt nem vállalod.

ISTVÁN Mindent ki tudtok forgatni. Elfuserált pribékek vagytok!

BAJSZOS Akkor lássuk: milyen egy igazi!

ISTVÁN (hosszú hallgatás után) Ti akartátok! Zárd a vádlottat a fürdőszobába. Iszunk valamit, aztán kihallgatjuk.

BAJSZOS Megkötöztem?

ISTVÁN Ugyan.

BAJSZOS Csak a kezét a nyakkendőddel. (Szemüvegeshez) Várj!

Megkötözik a Szemüveget, és a fürdőszobába csukják

II. RÉSZ

A játék ugyanott folytatódik

BAJSZOS Te, Pista!
ISTVÁN Mondd!
BAJSZOS Ettől a teától nagyon megéheztem.
ISTVÁN Mit ennél?
BAJSZOS Csülkös bablevest.
ISTVÁN Ma reggel nem főztem bablevest, de nem baj, ti is eléggé megfeküdtétek a gyomromat. Ha beérnéd egypár kétszersülttel...
BAJSZOS Megvajazva.
ISTVÁN Elöl-hátul megvajazva.
BAJSZOS És valami sajtot rá.
ISTVÁN Ha talállok. Fogalmad sincs, hogy Magda mennyire el tudja dugni a sajtot.
BAJSZOS A sajtot?
ISTVÁN Mindent. Mindig ő veszi elő ezeket a dolgokat, aztán, ha ettünk, elrakja. Napközben semmit sem talállok. *(Az előszoba felé indul, hogy a konyhába menjen)*
SZEMÜVEGES *(kidugja a fejét a fürdőszobából)* Nekem is azt hozz, ha nincs más.
ISTVÁN *(a Bajszoshoz)* Ez kicsoda?
BAJSZOS Órizetes. Előzetes letartóztatásban van, várja a kihallgatást.
ISTVÁN Mondd meg neki, hogy fogja be a száját!
BAJSZOS *(a Szemüvegeshöz)* Fogd be, kérlek, a szádat.
SZEMÜVEGES Kérlek...
ISTVÁN És miféle disznóság, hogy az őrizetes szabadon mászkál a lakásban?
SZEMÜVEGES Csak egy darab sajtot kértem.
ISTVÁN Majd a kihallgatás után előadhatja a kívánságait. Addig viszont becsukjuk a zárkaajtót.
SZEMÜVEGES Igenis.
ISTVÁN *(a fürdőszobába tuszkolja a Szemüveget, rázárja az ajtót, majd kimegy az előszobába, hogy kisvártatva némi ennivalóval térjen vissza)* Ez a teljes készlet. Vásárolnom kellett volna... Délután mit kapok ezért!? Te nős vagy?
BAJSZOS Időnként. Valahogy nem tartanak ki mellett az asszonyok, amit meg tudok érteni.
ISTVÁN En is.
BAJSZOS Először későn házasodtam. Verával jól megértettük egymást, csak ezerféle olyan marhaságra vágyott, amit fiatalabb éveiben mástól kellett volna megkapnia... Vagy tőlem, ha tíz évvel előbb kerülünk össze.
ISTVÁN Szomorú.
BAJSZOS Katival más volt a helyzet. Vele is jól megértettük egymást, csak én vágytam minden olyan marhaságra, amit fiatalabb éveimben mástól kellett volna megkapnom.
ISTVÁN Az ilyesmi nem használ a házastársi hűségnek...
BAJSZOS Nem. Mondd, ebben a házban nem isznak időnként valamit? Másnapos vagyok. Vagy elvonási tüneteim vannak.
ISTVÁN Van egy üveg konyakom, amit nem találtak meg a házkutatásnál. Hozom.
SZEMÜVEGES *(a fürdőszobából)* Nekem is. És adjatok enni valamit. Tegnap este óta nem ettem.
ISTVÁN Hogy?
SZEMÜVEGES Hajnalban egyenesen a gőzfürdőbe mentünk, otthon aludtunk egy keveset, azóta nem ettem egy falatot sem. Magas a vérnyomásom, és sok a cukrom. Különbözőn hagyjátok abba a marháskodást, eresszetek ki. A többit majd máskor...
ISTVÁN Sok bajunk van ezzel a pasival.
BAJSZOS *(evés közben)* Rengeteg.
ISTVÁN Hozom a piát. *(Kimegy, itallal és poharakkal tér vissza)*
SZEMÜVEGES Nyissátok ki, vagy betöröm az ajtót! Unlak benneteket.
ISTVÁN Azóta ordít?
BAJSZOS Kisebb megszakításokkal. Tényleg sok a cukra. Adjunk neki valamit?
ISTVÁN Azt hiszi, hogy kocsmában van, ahol mindenfélét rendelni lehet. Képtelen felfogni a helyzet

súlyosságát, én pedig nem szívesen mondom neki olyanokat, hogy „pofa be”, mert sajnálom szegényt. Az ember csak a kötelességét teljesíti, de fölöslegesen nem kegyetlenkedik.

BAJSZOS Világos.
SZEMÜVEGES Legalább oldjátok ki a kezemet. Teljesen elzibbadt, és egészen elkékült.
ISTVÁN Azon lehet segíteni. Résnyre kinyitom az ajtót, hallod?
SZEMÜVEGES Hallom.
ISTVÁN Ha kinyújtod a piszkos mancsodat, én meglátom rajta a kötést. De ne nagyon feszeged, mert az a legjobb nyakkendőm. Érted?

SZEMÜVEGES Jó.
ISTVÁN Húszéves házassági évfordulómra kaptam. Az ember húszévenként megérdemel egy szép nyakkendőt.

SZEMÜVEGES Remélem, erre fogod fölkötni magad!
ISTVÁN A pimaszkodással csak rontasz a dolgodon. Na, nyújtsd a kezedet, résnyre kinyitom az ajtót.

SZEMÜVEGES Jó, de ha kiszabadulok...
ISTVÁN *(a Szemüvegese kidugja a kezét, István meglátja a kötést)* Leveszem. Egészen tönkretetted. Különben ez a „de ha kiszabadulok!” mit jelent?

BAJSZOS Hogy nem szeret minket.
SZEMÜVEGES Tartsd a szádat! Neked semmi közöd a dologhoz. Érted?

ISTVÁN Már hogyné volna? Utána őt zárjuk a fürdőszobába, és őt fogjuk kihallgatni.

SZEMÜVEGES *(elcsöndesedve)* Az más. Akkor adjegy kis innivalót, és csöndben vagyok. Esetleg adhatnál valami könyvet is, amíg ti szórakoztok.

BAJSZOS Eresszük ki...
SZEMÜVEGES Nem is akarok kimenni. Nagyon jól érzem magam.

ISTVÁN Hallod, nagyon jól érzi magát! *(A Szemüvegeshöz)* Várj! Hozok egy könyvet, és adom a poharat. *(Bezárja az ajtót. A könyvespolcra levesz egy kötetet, italt tölt, és a könyvvel együtt beadja a poharat)*

SZEMÜVEGES *(kisvártatva)* Ez konyak neked? Vedd úgy, hogy kiköptem.

ISTVÁN Ül a fenekeden, fiam, olvass, és maradj csöndben, amíg a felnőttek beszélgetnek.

SZEMÜVEGES Itt nem lehet leülni.
ISTVÁN Ott a klozet.

BAJSZOS Sajnálom, de nekem hamarosan mennem kell. Nem tett jót az éjszakázás. Bolond voltam, hogy tegnap elmentem velük. Jól bírtam pedig. Legközelebb folytatjuk. De ez a szesz most, éhgyomorral! Kész vagyok tőle. Zúg a fejem... Úszni kéne reggelente. Vasárnaponként nagyokat gyalogolni...

ISTVÁN Ti egy külön állatfajhoz tartoztok. A reggeli tornától és az úszástól várjátok a megváltást. Jaj, de hülyék vagytok!

BAJSZOS Te mitől várod?
ISTVÁN Semmitől.

SZEMÜVEGES *(dörömböl az ajtón)* Tudod, mi ez a könyv? A sátoraljújrhelyi börtönlázadásról szól!

ISTVÁN Nagyon tanulságos.
SZEMÜVEGES Miért vettél meg ilyen marhaságot?
ISTVÁN Véletlenül. Véletlenül Sátoraljújrhelyen verték agyon a nagyapámat.

A Szemüvegese elhallgat

BAJSZOS Tényleg?
ISTVÁN Tényleg.
BAJSZOS Nézz a szemembe, és úgy mondd még egyszer.

ISTVÁN Ott van a nevünk a börtön falán. A mi nevünkkel igen jó üzletet lehetett volna kötni. Tiszteséges üzletet. Elfogadni, ami érte kapható. Cserébe csak azt kellett volna hinnem, hogy nekem ezért jár valami. Bizonyos dolgokat elhinni, másokat meg elfelejteni. Az lett volna a megváltás, nem a reggeli torna.

BAJSZOS Szétmegy a fejem...
ISTVÁN Nem kellett volna sok hozzá. Csak valamivel emberségesebb viszonyok annak idején. Tudod, mire gondolok?

BAJSZOS Tudom, de unom, elmúlt, amire gondolsz, és szétmegy a fejem. A konyhai csapból hideg víz folyik?
ISTVÁN Nézd meg.
BAJSZOS Hozok egy pohárral. *(Egy percre kimegy)*
SZEMÜVEGES István...
ISTVÁN Mondd!
SZEMÜVEGES Nagyon tisztetem a te nagyapádat, és ha nem engedsz ki, föllázadok, mint ő Sátoraljaújhe-lyen. Magas a vérnyomásom és a cukrom. Most tényleg vacakul vagyok.
ISTVÁN Folyton ez a siránkozás. Mind a ketten lek-várból vagytok. Minek mennek az ilyenek lumpolni...
BAJSZOS *(pohárral a kezében visszajön)* Kieresztjük?
ISTVÁN Persze. *(Kinyitja az ajtót)* Gyere. Állj a fal-hoz! *(A Szemüveges a falhoz áll, István felgyújtja az íróasztali lámpát, és a szemébe világít. Ezt a „kihall-gatás” közben többször megteszi)* Megkezdjük a ki-hallgatást. Jogod van megtagadni a választ a kérdé-sekre.
BAJSZOS Csak akkor szétverjük a fejedet.
SZEMÜVEGES Várj, te piszok, te is sorra kerülsz.
BAJSZOS Röhögnöm kell!
SZEMÜVEGES Majd akkor...
ISTVÁN Na de uraim! Nem kocsmában vagyunk. Hol a poharam?... Köszönöm... Az első, bár nem a leg-fontosabb kérdés, kisfiam: miből gondoltad, hogy elég az orrom alá dugni egy vasúti igazolványt, felordí-tani, hogy rendőrség meg házkutatás, és én nyomban hasra esek?
SZEMÜVEGES Tisztázzuk: fenékre...
BAJSZOS Tényleg ez volt a helyzet.
ISTVÁN A kérdésre felelj!
SZEMÜVEGES Ez bizonyos tekintetben kísérlet volt. A Szomjas Kecse nevű tudományos kutatóintézetben dolgoztuk ki, a feltételes reflexek vizsgálatára, mely reflexek hosszas történelmi tapasztalatok során fej-lődtek ki, és amelyeket kár volna hagyni, hogy el-tompuljanak, ezeknek ugyanis fontos szerepük van az egyén és a társadalom fennmaradásában.
ISTVÁN Nézd a kocsmárost! Ez készült.
SZEMÜVEGES Sőt. Ki is készültem, kérem. Mint mond-tam, a cukrom és a vérnyomásom.
ISTVÁN Az bennünket nem érdekel.
BAJSZOS De nem ám!
SZEMÜVEGES Te fogd be! Majd rád is sor kerül, ak-kor beszélj!
ISTVÁN Maradjunk a tárgynál. Mikor jutott eszedbe, fiacskám az a csúnya ötlet a házkutatással? És hol tettél szert ennyi szakértelemre benne? He?...
SZEMÜVEGES Igen egyszerű, kérem. Mikor a tiszt úr...
ISTVÁN Őrmester vagyok.
SZEMÜVEGES Mikor az őrmester úrnak tiszteletlen megjegyzést tetszett tenni a feleségemre, született Ko-hut Erzsébetre, először úgy gondoltam, hogy szétve-rem a fejét az őrmester úrnak, aztán ezt a szelídebb megoldást választottam... Sajnos.
ISTVÁN Helyes. Ezt méltányolni fogjuk, gyermekem.
SZEMÜVEGES Ami pedig a végrehajtás módját illeti: ez, mondhatni, kontár munka volt. Az igazi házkuta-tást úgy kell végezni, kérem, hogy az egész családot a falhoz állítjuk, valamennyi fiók és szekrény tartal-mát a szoba közepére öntjük, és csizmával sétálunk rajta. Ebben a rendetlenségben azért biztosan megta-láljuk, amit meg kell találnunk, hiszen magunkkal hoztuk... Ha kisgyermek van jelen, aki felsír, és az apjához bújik, azt felpofozzuk... Az apát elvisszük persze, hogy a sirjánál alkalmas időben megemléke-zést tarthassunk... Vannak persze finomabb megold-ások is. Ahol nincs gyerek, ott nem pofozunk; a pa-sas is visszajön, nem túl későn, és viruló egészségben, csak azontúl gyakran ideges... Nemhiába múlik az idő, kérem, javulnak az erkölcsök.
ISTVÁN *(hosszú hallgatás után)* Üljetek le...
SZEMÜVEGES Inkább állva folytatom.
ISTVÁN Üljetek már le!
SZEMÜVEGES De én vallomást akarok tenni, kérem. A kocsmáról is, mindenről... Kérdezzetek!
ISTVÁN Mondd, amit akarsz.

SZEMÜVEGES Én is egyetemre mentem volna, de nem vettem fel. Örültem, hogy leérettségizhettek.
BAJSZOS Így volt, emlékszem.
SZEMÜVEGES Pincérnek mentem, mert csak ott volt hely. Böskével hamarabb összeházasodtunk, mint kellett volna, mert nyugalomra vágytam. Lett két gye-rekünk... Aztán a főpincért baleset érte. Nem annak az ellenőrnek adta a pénzt, akinek kellett volna, ha-nem véletlenül egy másiknak, mire hamarosan átve-hettem a boltot, sőt: utóbb meg is vásárolhattam. Így történt.
BAJSZOS Nem így történt.
SZEMÜVEGES Te csak tudod.
BAJSZOS Én csak tudom. Ötévi szünet után váratlanul felhívtál.
SZEMÜVEGES Na és?
BAJSZOS Hogy igyunk egy kávét valahol. Dumáltál mindenféléről, a régi időkről, a balhékról, aztán vá-ratlanul megkérdezted: ismerem-e az ellenőrök közül az új pasast.
SZEMÜVEGES Mi van abban?
BAJSZOS Mondtam, hogy az a legkutyább, de becsüle-tes.
SZEMÜVEGES Mintha mondtad volna...
BAJSZOS Te viszont megsúgtad a főnöködnek, hogy kenhető!
SZEMÜVEGES Nem emlékszem.
BAJSZOS Egy hét múlva tied volt az üzlet!
SZEMÜVEGES ... Két gyerekkel laktunk egy budafoki sufni-ban, havi kétezerért! A fal derékmagasságig ro-hadt a szennyvíztől. A kislány asztmát kapott, az or-vos azt mondta, hogy nem felel érte, ha ott mara-dunk... A főpincérnek már két háza volt. Egyiket se vették el tőle, és csak felfüggesztett börtönt kapott... Olyan szegények voltunk, István... olyan szegények vagyunk... Most mit hallgatok?!ISTVÁN A fű növést... Nem titkoltál el semmit?
SZEMÜVEGES De. Azt, hogy közben megszerettem a pénzt. Mint apa a törvénytelen gyereket. Jólesik lát-nom, amint növekszik. Tudok bánni vele. Rájöttem egy csomó dologra. Arra például, hogy pohár pezsgő jobb, mint egy kisfróccs a pirosból.
BAJSZOS Elképzelhető.
SZEMÜVEGES A csináltatott cipő pedig sokkal ké-nyelmesebb, mint amit az áruházakban adnak.
ISTVÁN Tovább is tart.
SZEMÜVEGES De ez még semmi. Az ország sokkal jobban szeret engem, és sokkal jobban bízik bennem, mint bennetek.
ISTVÁN Ebben lehet valami.
BAJSZOS Te fizeted az adót!
SZEMÜVEGES Az semmi. Tudja, hogy bennem jobban bízhat, mint bennetek. Hálás vagyok neki, amiért megszédhettem magam, ti pedig állandóan zúgolód-tok, hogy legatyásodtatok.
BAJSZOS Zárjuk vissza a fürdőszobába! Felfogatásért.
ISTVÁN Mert igaza van? Az elég oknak látszik... bár zúgolódik a fene! Választott sors ez, apukám!
SZEMÜVEGES Hány közül választottál?
ISTVÁN Egyből. De hosszú megfontolás után!... És mi nem gatyásodtunk le. Mindig is kilátszott a fene-künk a nadrágból.
SZEMÜVEGES Ronda látvány.
ISTVÁN Nem vagyunk szépek, csak erkölcsösek.
SZEMÜVEGES Ezt majd a fiadnak mondd, ha nőülni akar, és mehet a híd alá!
ISTVÁN Unlak benneteket. Különösen téged... nem is vagy élő alak, csak egy eszmei góc. Egy mumus, aki-vel ijesztgetni lehet a berezelt kispolgárokat. Hogy azt higgyék szegények, a te kocsmád miatt drága a sör, a tüzelő meg a télikapát... Elmehetnétek végre a pokolba!
BAJSZOS Miről dumáltok? Folytassuk a kihallgatást! Különben mindegy. A fejem, akár egy dézsa. Vala-melyikötök vigyen haza kocsival. Álljon elő a sofőr!
ISTVÁN Nincs kocsim.
BAJSZOS Te kódis, hiszen az még nekem is van!
SZEMÜVEGES Az adótisztviselőknek nagyon jó kocsi-juk van. Hozzám sem gyalog jönnek. Tudnék erről mesélni.